

Výzkumný ústav
lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Lýkožrout severský na ležící lapáky nenalétá, více ho lákají stojící stromy

Strnady – 31. května 2018 – Vedle nejznámějšího kůrovce v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, lýkožrouta smrkového, má na svědomí nemalé škody v lesích také lýkožrout severský, který je u nás vnímán jako invazní druh. Ruku v ruce s jeho přemnožením dochází ve střední Evropě k jeho dalšímu šíření. Ochrana smrkových porostů před l. severským je z důvodu řady specifík značně komplikovaná.

Ačkoliv lýkožrout severský jen velmi zřídka nalétává na smrkové dříví ležící na zemi, v roce 2015 lesníci z Lesní správy Třebíč, revíru Radkovice (Lesy České republiky, s. p.) zaznamenali ve více porostech překvapivě silné napadení klasických stromových lapáků tímto druhem. Lesní ochranná služba VÚLHM zde proto následně provedla výzkum, který měl **ověřit účinnost klasických stromových lapáků k odchytu l. severského**. Výzkum se uskutečnil v pěti lokalitách revíru Radkovice (LS Třebíč) a pěti lokalitách revíru Hlubočec (LS Opava), v oblastech s dlouhodobě vysokými až kritickými populačními hustotami l. severského. V každé lokalitě byla položena pětice stromových lapáků. Každá pětice byla podle způsobu přípravy a položení tvořena pěti různými variantami: **1)** Přikrytý nepodložený lapák: zdánlivě zdravý strom, pokácený, odvětvový, s kmenem přikrytým větvemi. **2)** Přikrytý podložený lapák: zdánlivě zdravý strom, pokácený, podložený alespoň na výšku výčetní tloušťky lapáku, odvětvový, s kmenem přikrytým větvemi. **3)** Nepřikrytý nepodložený lapák: zdánlivě zdravý strom, pokácený, odvětvový. **4)** Nepřikrytý podložený lapák: zdánlivě zdravý strom, pokácený, podložený alespoň na výšku výčetní tloušťky lapáku, odvětvový. **5)** Neodvětvový lapák: zdánlivě zdravý strom, pokácený, neodvětvový.

Odvětvový, přikrytý, podložený, lapák, archiv VÚLHM

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Pracovníci Lesní ochranné služby zároveň instalovali feromonové lapače, aby zjistili, jaká je populační hustota I. severského ve sledovaných oblastech (LS Třebíč a Opava). Odchyt se uskutečnil během jarního rojení I. severského (přibližně polovina dubna až konec června roku 2016). Na základě vyhodnocení množství odchycených brouků se v obou oblastech jednalo o silný stupeň odchytu, odpovídající zvýšenému až kalamitnímu stavu.

Zatímco do feromonových lapačů byly zachyceny stovky až tisíce brouků, 25 lapáků na LS Opava nebylo téměř napadeno. Z 25 lapáků položených v témže roce na LS Třebíč bylo významnější napadení I. severským zjištěno pouze na jedné z pěti lokalit. Na dalších dvou lokalitách LS Třebíč bylo nalezeno pouze po jedné rodině I. severského, a to na lapáku přikrytém podloženém a nepřikrytém nepodloženém. Ostatní lapáky na LS Třebíč nebyly I. severským napadeny vůbec. Tyto výsledky odpovídají dřívějším zjištěním, že I. severský na ležící stromy nalétává jen výjimečně, nebo je zcela mívá. Pokud zde byla zjištěna jeho přítomnost, jednalo se zpravidla o stromy napadené ještě před skácením. **Někteří autoři proto doporučují, když už používat lapáky k odchytu I. severského, tak pouze v kombinaci s feromonovými odparníky.** Na všech lapácích v obou studovaných oblastech byl současně zjištěn nejčastěji střední stupeň náletu I. smrkového a I. lesklého ve smyslu ČSN 48 1000 – Ochrana lesa proti kůrovcům na smrku. Rozdíly v atraktivitě mezi jednotlivými variantami přípravy lapáků pro I. smrkového a I. lesklého nebyly průkazné.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

„Pokusem bylo potvrzeno, že ležící dříví není pro *I. severského* ve stanovištních podmínkách nepůvodních smrkových porostů nižších poloh atraktivní ani za vysokých populačních hustot, takže se k jeho odchytu klasické stromové lapáky nehodí. Prokázáný ojedinělý silnější nálet *I. severského* na klasické lapáky, resp. na ležící dříví, je tak možné označit za zcela výjimečný,“ shrnují výsledky odborníci z Lesní ochranné služby.

Lýkožrout severský

- Rozšířil se k nám ze severní Evropy, domovem je v sibiřské tajze.
- Obvykle napadá jednotlivé stromy uvnitř porostu.
- Je soustředěn převážně do korunové části stromů, což ztěžuje včasné vyhledávání napadených stromů.
- Brouci často dokončují vývoj dřívě, než jsou na stromech viditelné první příznaky napadení (např. zbarvení jehličí).

Recenzovaný článek Atraktivita stromových lapáků pro lýkožrouta severského, *Ips duplicatus* Sahlberg (Coleoptera: Curculionidae) najdete na stránkách VÚLHM:

<http://www.vulhm.cz/sites/File/ZLV/fulltext/516.pdf>

Kontakt na autory studie: Ing. Bc. Jan Lubojacký, Ph.D., Ing. Jan Liška, Ing. Miloš Knížek, Ph.D., Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., Lesní ochranná služba, e-mail: lubojacky.j@seznam.cz

Požerky *I. severského* – vlevo,
a *I. smrkového* – vpravo, archiv VÚLHM

Požerky *I. severského*, archiv VÚLHM